

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Obdo/27/2022
Identifikačné číslo spisu:	1115208329
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1115208329.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Pramukovej a JUDr. Andrey Sedlačkovej v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti: MOKAS, a.s., Selešťany 69, Záhorce, IČO: 36 006 718, zastúpenej advokátom Mgr. Dávidom Štefankom, Povožnícka 18, Bratislava, IČO: 42 182 298, proti žalovanej: Slovenská republika, Ministerstvu pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, o zaplatenie 243 201,51 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. B1-27Cb/73/2015 (do 31. mája 2023 na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 27Cb/73/2015), o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 10. februára 2022, č. k. 4Cob/27/2021-188, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žalovanej n e p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. decembra 2020, sp. zn. 27Cb/73/2015 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“), rozhodol o žalobou uplatnenom nároku žalobkyne na zaplatenie sumy vo výške 243 201,51 eura s príslušenstvom tak, že prvým výrokom žalobu žalobkyne zamietol a druhým výrokom žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobkyňa sa domáhala voči žalovanej zaplatenia sumy 243 201,51 eura s príslušenstvom titulom nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom Poľnohospodárskej platobnej agentúry (ďalej len „PPA“), keďže podľa žalobkyne bola PPA nečinná, nakoľko nevydala rozhodnutie po tom, ako v písomnom stanovisku doručenom žalobkyni skonštatovala, že z dodatočne ňou doložených dokladov vyplýva, že podiel ročných príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby je za posledné uzatvorené účtovné obdobie vo výške 31,30 %. Dôvodom na zrušenie predchádzajúceho rozhodnutia PPA zo 7. júna 2010, č. 01585 o schválení žiadosti žalobkyne o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (ďalej len „rozhodnutie o schválení“) a na neschválenie jej žiadosti rozhodnutím PPA z 1. júla 2011, č. 01585/1/P (ďalej len „rozhodnutie o preskúmaní“) bolo zistenie, že nepreukázala podiel ročných príjmov vo výške minimálne 30 %.

3. Súd prvej inštalácie odôvodnil výrok o zamietnutí žaloby tým, že námietka premlčania, ktorú v konaní v prvej inštalácii uplatnila žalovaná, je dôvodná. Žalovaná viazala okamih začatia plynutia premlčacej doby na doručenie rozhodnutia o preskúmaní žalobkyne. Podľa súdu prvej inštalácie bolo rozhodujúce, kedy sa žalobkyňa o škode dozvedela, pričom mal za to, že k tomu došlo 09.08.2011, kedy jej bolo doručené rozhodnutie o preskúmaní, ktoré je konečné, a preto žalobkyňa nemohla legitímne očakávať opätovné preskúmanie jej žiadosti, a teda na žalobkyňou tvrdenú nečinnosť PPA (nebolo predložené žiadne rozhodnutie oprávneného orgánu konštatujúce nečinnosť PPA) nemožno viazať začiatok subjektívnej lehoty premlčania. Súd mal za to, že byť rozhodnutia o preskúmaní ku škode by nedošlo, keďže žalobkyňa začala, na základe rozhodnutia o schválení vykonávať rekonštrukčné práce. Okamihom doručenia rozhodnutia o preskúmaní sa teda musela o škode dozvedieť.

4. O odvolaní žalobkyne proti rozsudku súdu prvej inštalácie rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 10. februára 2022, č. k. 4Cob/27/2021-188 (ďalej len „napadnutý rozsudok“). Odvolací súd prvým výrokom rozsudok súdu prvej inštalácie potvrdil a druhým výrokom rozhodol, že žalovaná nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5. Proti napadnutému rozsudku v celom rozsahu podala v zákonom stanovenej lehote žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, ktorým sa domáha zrušenia napadnutého rozsudku a rozsudku súdu prvej inštalácie, vrátenia veci súdu prvej inštalácie na ďalšie konanie a priznania dovolateľke voči žalovanej nároku na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

6. Dovolateľka dovolanie odôvodnila tým, že napadnutý rozsudok závisel od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) v spojení s ustanovením § 432 CSP (nesprávne právne posúdenie). Uviedla, že sa nestotožňuje s právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý sa podľa nej odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu napriek tomu, že na ňu sám odkazoval. Problém napadnutého rozsudku má spočívať v nesprávnom právnom posúdení veci v otázke, ktorú najvyšší súd rozhoduje rozdielne, o čom je presvedčená aj, na základe uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. marca 2012, sp. zn. 5MCdo/13/2010 (ďalej len „uznesenie dovolacieho súdu“), na ktoré síce poukázal aj odvolací súd (bod 13. napadnutého rozsudku), avšak ktoré podľa názoru dovolateľky nepodporuje jeho argumentáciu, o ktorú sa mal v odôvodnení napadnutého rozsudku opierať.

7. Moment, kedy sa poškodený dozvie o škode, podľa názoru dovolateľky, nie je viazaný na doručovanie rozhodnutia, keďže v danom prípade nebola škoda spôsobená nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, ale nesprávnym postupom tohto orgánu, pričom nesprávnym bol postup po vydaní rozhodnutia o preskúmaní. Pre danú vec bolo teda rozhodujúce nesprávne posúdenie začatia plynutia premlčacej lehoty stanovenej v rámci § 19 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“).

8. Dovolateľka uviedla, že prostredníctvom žaloby žiadala náhradu škody vzniknutej nesprávnym úradným postupom, o ktorej sa nedozvedela pri doručení rozhodnutia o preskúmaní, ale až pri pretrvávajúcom nesprávnom úradnom postupe, preto nemohlo dôjsť k premlčaniu práva, a teda súdy nižšieho stupňa rozhodli, na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Ich nesprávny názor, pre ktorý zamietli žalobu, spočíval v neuplatnení si nároku v subjektívnej trojročnej premlčacej lehote dovolateľkou. Dovolateľka však má za to, že nárok si v zákonnej lehote uplatnila, a preto je nesprávny napadnutý rozsudok, ako aj rozsudok súdu prvej inštalácie.

9. Vychádzajúc z dôvodovej správy k zákonu č. 514/2003 Z. z. dovolateľka poukázala na to, že začatie plynutia subjektívnej premlčacej lehoty sa pri nezákonných rozhodnutiach viaže na doručenie rozhodnutia a pri nesprávnom úradnom postupe je rozhodujúci moment vedomosti poškodeného o

tomto postupe. Namietala, že o nesprávnom úradnom postupe sa nedozvedela už pri doručení rozhodnutia o preskúmaní. Ak si uplatňuje nárok na náhradu škody z dôvodu nesprávneho postupu, nemožno súhlasiť, že premlčacia lehota v danom prípade začala plynúť, keď jej bolo doručené rozhodnutie o preskúmaní. Zdôraznila, že jej žaloba sa netýka rozhodnutia o preskúmaní, ale nadväzuje na sled následných udalostí. Podstatou nesprávneho právneho posúdenia zo strany súdov bolo posúdenie začatia plynutia subjektívnej lehoty na premlčanie.

10. Ďalej dovolateľka uviedla, že si uvedomovala vznik škody, akonáhle zostala PPA nečinná, a to od 05.03.2012, kedy PPA vydala stanovisko, v ktorom skonštatovala, že z dodatočne doložených dokladov dovolateľkou vyplýva, že podiel ročných príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby za posledné uzatvorené účtovné obdobie pred podaním žiadosti predstavuje 31,30 %.

11. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie ako nedôvodné zamietnuť majúci za to, že sudy nižšieho stupňa sa riadili platnými právnymi predpismi a aplikovali správne judikatúru. Stotožnila sa s názorom odvolacieho súdu obsiahnutom v odseku 14. a 18. napadnutého rozsudku, ktoré aj citovala.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“), ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobkyne treba odmietnuť (§ 447 písm. f) CSP).

13. Podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

14. Podľa § 432 ods. 1 a 2 CSP, dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

15. Podľa § 447 písm. f) CSP, dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

16. Dovolateľka vo svojom dovolaní uviedla, z akých dôvodov považuje napadnutý rozsudok za nesprávny. Tieto dôvody sú obsiahnuté v odseku 6. až 10. odôvodnenia tohto rozhodnutia.

17. Dovolateľka založila prípustnosť dovolania len na § 421 ods. 1 písm. a) CSP a dôvodnosť na § 432 CSP. Z tohto dôvodu by najvyšší súd nemohol z obsahu dovolania vyvodiť prípustnosť z § 420 CSP a z tohto dovolacieho dôvodu napadnutý rozsudok zrušiť (II. ÚS 277/2021). Úspešné uplatnenie dovolania z dovolacieho dôvodu podľa § 432 CSP je však nevyhnutne podmienené okrem iného záverom najvyššieho súdu o prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP. Predpokladom prípustnosti dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci je okrem iného, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu súdu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie. Táto podmienka je v prejednávanej veci splnená, keďže odvolací súd ako funkčne príslušný súd na rozhodovanie o odvolaní podľa § 34 CSP (účinný do 31.05.2023) rozsudok súdu prvej inštancie ako rozhodnutie súdu vecne príslušného na konanie v prvej inštancii podľa § 12 CSP (účinný do 31.05.2023) potvrdil. Ďalší postup pri skúmaní prípustnosti dovolania smeroval k skúmaniu, či napadnuté rozhodnutie nie je v zmysle § 421 ods. 2 a § 422 CSP rozhodnutím, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. Vzhľadom na

predmet konania a výroky rozsudku súdu prvej inštancie v prejednávacom prípade sa na napadnutý rozsudok sa nevzťahujú uvedené zákonné ustanovenia. Takýmto postupom súd preskúma prípustnosť dovolania ešte predtým, ako pristúpi k skúmaniu ďalšej podmienky prípustnosti, a to, či rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky za situácie predpokladanej v § 420 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. Najvyšší súd pritom nie je viazaný tým, ktoré konkrétne písmeno § 421 ods. 1 CSP dovolateľ označil (1VOBdo/2/2020). Skutočnosť, či rozhodnutie záviselo od vyriešenia určitej právnej otázky, možno vyvodiť len zo samotného dovolania, a to konkrétne z nesprávneho právneho posúdenia veci ako dovolacieho dôvodu vymedzeného v dovolaní spôsobom predpokladaným v § 432 CSP. K skúmaniu prípustnosti dovolania v danom rozsahu preto najvyšší súd pristúpi až po tom, ako ustáli, že dovolateľka v dovolaní uviedla nesprávne posúdenie veci spôsobom predpokladaným v § 432 CSP (1VOBdo/2/2020).

18. Najvyšší súd preskúmal celý obsah dovolania a zistil, že dovolateľka nevymedzila právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia, čo je v zmysle § 432 ods. 2 a § 447 písm. f) CSP podmienkou pre úspešné uplatnenie dovolania.

19. Dovolateľka nepredostrela vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania tak, že by označila alebo sformulovala právnu otázku, od vyriešenia ktorej závisel napadnutý rozsudok, čo ale neznamená, že najvyšší súd v snahe o autentické porozumenie dovolateľke nemôže z dovolania vyabstrahovať právnu otázku. Urobiť tak však nemôže na úkor protistrany, keď svoje rozhodnutie založí len na predpokladoch alebo domnienkach, ku ktorým došiel v procese „hádania“, čo povedala dovolateľka (I. ÚS 336/2019). Pre túto činnosť najvyššieho súdu spočívajúcu vo vyabstrahovaní právnej otázky sa vyžaduje podklad určitej kvality spočívajúci v zrozumiteľnom a určitom vymedzení dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, aby v prípade absencie právnej otázky mohol túto najvyšší súd bez pochybností z dovolania, resp. z uplatneného dovolacieho dôvodu vyvodiť.

20. V podanom v dovolaní absentuje právne posúdenie veci súdom nižšieho stupňa, ktoré považuje dovolateľka za nesprávne. Z dovolania vyplýva, že nesprávne posúdenie veci má spočívať v posúdení začatia plynutia premlčacej lehoty podľa § 19 zákona č. 514/2003 Z. z., avšak ako to posúdil súd nižšieho stupňa v dovolaní absentuje. Taktiež z dovolania vyplýva právne posúdenie dovolateľky, ktorá má za to, že v prípade uplatnenia nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom sa nemohla dozvedieť o škode doručením rozhodnutia (rozhodnutia o preskúmaní). Navyše označila a citovala aj rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré podľa nej nepodporuje argumentáciu odvolacieho súdu, neuviedla však, o ktorú argumentáciu odvolacieho súdu sa jedná.

21. Vzhľadom na to, že podstatou právneho posúdenia veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav, dovolateľka mala uviesť argumentáciu spochybňujúcu použitie právnej normy súdom na zistený skutkový stav alebo jej interpretáciu, prípadne argumentáciu voči nepoužitíu právnej normy na zistený skutkový stav. V dovolaní však absentuje, ktoré konkrétne právne posúdenie veci zo strany súdu nižšieho stupňa považuje za nesprávne. Dovolateľka upriamuje svoju pozornosť na dôvod vzniku zodpovednosti štátu za škodu v zmysle § 3 zákona č. 514/2003 Z. z. a s tým súvisiaci okamih plynutia premlčacej doby. Nerobí to však tak, aby bolo v intenciách § 19 zákona č. 514/2003 Z. z. zrejmé, ako konkrétne súd nižšieho stupňa vec právne posúdil a toto označil za nesprávne, ako to predpokladá § 432 ods. 2 CSP. Pritom sa jedná o jednu z náležitostí, akou je nevyhnutné uplatniť dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 432 CSP. Len na podklade dovolacieho dôvodu vymedzeného spôsobom predpokladaným zákonom môže najvyšší súd pristúpiť k vyabstrahovaniu právnej otázky, ktorú by musel v dovolacom konaní meritórne skúmať. Najvyšší súd môže založiť svoje rozhodnutie len na skutočnostiach, ktoré sú predmetom dovolania. Preto nepostačuje, ak nesprávne posúdenie veci má vyplývať z okolností prípadu. Dovolateľka musí namietať nesprávne právne posúdenie veci spôsobom, ktorý by nemal nechať najvyšší súd na vážkach, či sa námietka vzniesla alebo nie, pretože najvyšší súd nemá právomoc nahradiť dovolateľku a sformulovať novú námietku jednoduchou na základe uplatnených skutkových okolností a tvrdení (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 1. júna 2023 vo veci GROSAM proti Českej republike, sťažnosť č. 19750/13).

22. Zohľadniac znenie ustanovenia § 432 CSP, požiadavku povinného právneho zastúpenia v dovolacom konaní podľa § 429 a čl. 13 ods. 2 CSP, ako aj princíp zákonnosti zakotvený v čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov, najvyšší súd nebol oprávnený sám en bloc preskúmať napadnutý rozsudok a iniciatívne vyhľadávať prípadnú nesprávnosť, v tomto prípade spočívajúcu v nesprávnom posúdení veci súdom nižšieho stupňa, ktorú ako dovolací dôvod dovolateľka uplatňuje, nie však spôsobom predpokladaným CSP. Tvrdenia dovolateľky (odsek 20. odôvodnenia tohto rozhodnutia) bez ich konkretizácie v interakcii s napadnutým rozsudkom nepostačujú pre meritórne posúdenie dovolania. Dovolanie tak síce bolo formálne podané, ale možnosť podať dovolanie nebola z materiálneho hľadiska dovolateľkou využitá (I. ÚS 296/2019).

23. Z tohto dôvodu neostávalo najvyššiemu súdu iné než podľa § 447 písm. f) CSP odmietnuť dovolanie pre nevymedzenie dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci spôsobom uvedeným v § 432 CSP.

24. Ako obiter dictum najvyšší súd uvádza, že uznesenie dovolacieho súdu sp. zn. 5MCdo/13/2010, na ktoré poukazuje dovolateľka, rozlišuje medzi tým, kedy nastáva okamih začatia plynutia premlčacej lehoty v prípade zodpovednosti za škodu spôsobenej nezákonným rozhodnutím a kedy v prípade zodpovednosti za škodu spôsobenej nesprávnym úradným postupom, pričom z neho vyplýva právny názor, že pre začiatok plynutia premlčacej lehoty nemá právny význam zrušenie rozhodnutia, ktorému prípadne predchádzal nesprávny úradný postup ani deň jeho doručenia. Predpokladom je v tomto prípade vedomosť o škode, ktorá bola spôsobená nesprávnym úradným postupom, pričom nie je určujúce, či táto nesprávnosť bola v inom konaní zisťovaná, alebo či v inom konaní mohli byť následky postupu reparovateľné a či právne závery takého konania boli poškodenému známe. Jediným predpokladom je len okamih, kedy sa poškodený o škodu dozvedel, čo je dané skutkovými okolnosťami. Právny názor, že pre začiatok plynutia trojročnej premlčacej lehoty podľa § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. je rozhodujúci okamih, kedy sa poškodený dozvedel o škode je ustálený v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu (8Cdo/28/2018, 8Cdo/28/2018, R 26/2019, 4Cdo/217/2021) a navyše aj одобorený Ústavným súdom Slovenskej republiky (II. ÚS 907/2016 a IV. ÚS 567/2020). Avšak aj keď sa na uplatnenie práva na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom nevyžaduje, aby bolo rozhodnutím vydanom v osobitnom konaní vyslovené, že na strane orgánu verejnej moci došlo k nesprávnemu úradnému postupu, nevylučuje to, že s rozhodnutím orgánu verejnej moci ako takým nemožno spájať účinky vedomosti poškodeného o škode, pretože hoci takéto rozhodnutie nie je určujúce pre úspešné uplatnenie práva na náhradu škody, môže byť jednou zo skutkových okolností, z ktorej možno vedomosť o vzniku škody odvodiť.

25. Otázka okamihu nadobudnutia vedomosti o škode je vo svojej podstate otázkou skutkovou. Nič preto nebránilo dovolateľke, aby uplatnila dovolací dôvod podľa § 431 v spojení s § 420 ods. 1 písm. f) CSP, ktorým by namietala nedostatočné odôvodnenie a vysporiadanie sa so skutkovým záverom prijatým súdom prvej inštancie o tom, kedy sa dovolateľka dozvedela o škode, a to súbežne s dovolacím dôvodom podľa § 432 CSP. Najvyšší súd však viazaný dovolacími dôvodmi v zmysle § 440 CSP nemohol ex officio prihliadnuť na iný ako dovolateľkou uplatnený dovolací dôvod.

26. Vzhľadom na vyššie uvedené, najvyšší súd dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

27. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP).

28. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.